

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sabbato post. iii. d[omi]nicam. xl.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Gabbō post Vculi

morē huius seculi signat. i. cupiditatē qua hoies de tenebris: ofa p̄funditate. i. de tenebris: ofa seclari vita z p̄uersatiōe hauriūt voluptates. **D**i. igit̄ mulier illis de ciuitate: Venite z videre hoīem q̄ d̄t̄ mibi oīa q̄ h̄c̄ tūq̄ feci: Nunq̄d̄ est̄ ebrius: q. d. sic videt̄: maḡ videt̄ de? q̄ h̄o: q̄ sol? nouit̄ secreta cordis. Videte deuotōez eius: Nō veretur fateri turpitudinē s̄t̄ eos adducat ad ebriū p̄dicatiōnē. **E**bry. Nō est̄ p̄cunda// ta hoc dicere **A**ia em̄ cū ignita fuerit igne diuino: ad nihil eoz q̄ sunt in terra de reliquo inspiciat: neq̄ ad gl̄iam: neq̄ ad verecundia: sed ad ynā solā q̄ detinet eā flammā. Exierūt ḡ de ciuitate z veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli sui: Rabbi māduca. Ille aut̄ dixit: Ego habeo cibū māducare quē vos nescitis. **E**bry. Hominū salutē hic cibū vocauit: ostēdēs q̄ntum desiderū haberet n̄re salutis. Discipuli aut̄ hoc nō intelligētes dicebāt ad inuicē: Nunq̄d̄ aliq̄s attulit̄ ei māducare: **I**ō dñs eos instruit di. **D**eus cib? est vt faciā voluntatē eius q̄ misit me. s. in p̄plo rū p̄uersiōe. **E**t q̄ instet̄ t̄ps̄ oñdit̄: Nōne vos dicitis q̄ q̄ttuor adhuc mēses sunt et messis venit. q. d. h̄z messis corp̄alis tēporalis adhuc instet̄: t̄n̄ messis sp̄ualis. s. vocatiōis hoīm ad fidem iā instat. **U**n̄ seq̄t̄ **E**cce dico vobis: leuate oculos v̄. et videte regiones qz albe sunt iā: ad messem fidei iā dispositas: qz iā albe sunt candore deuotiōis. **H**oc dicebat p̄pter samaritanos ad eū veniētes et disponētes se ad fidē qz mlti crediderūt p̄pter verbū mulieris. **E**t quia vt d̄t̄ **A**ug. In opus feruebat z oparios mittere festiabat. **I**ō subdit̄: z q̄ metit̄ cō. fru. in vi. eter. vt z q̄ se. sil̄ gau. et qui merit̄. **E**bry. Prophete seminauerūt et apli messuerūt. In hoc em̄ est̄ verbū v̄rū qz ali? est̄ zc. **C**ū venissent ḡ samaritani rogauerūt eū vt ibi maneret: qz desiderabant eū amplī? audire. **Q**uibz benigne adq̄scēs mansit̄ ibi p̄ duos dies: z multo plures crediderūt zc. **E**xemplū sumite in hac mliere samaritana q̄ p̄ sp̄ualibz t̄p̄a lta obliuioni ponit̄: nec erubuit p̄steri peccata sua. **S**ic et vos faciatis: et de? v̄ri miseribz. hoc ei est̄ qd̄ desiderat dñs. **A**ug. Sitis tua dñe Iesu sal? meus: cibus tuus redēptio mea.

Tertius arti. Audistis zc. **D**agna vobis solatio qz nō est p̄sonaz acceptio apud deuz. **H**oc lex diuina **A**ct. x. **L**ex ciuilis autēnt. de monachis. colla. j. z xxij. q. iij. **N**ec q̄nq̄. **N**ōne magna esset solatio simplici p̄plo: si p̄ncipes z rectores ita libenter z patient̄ audirēt paupes sicut diuites zc. **E**xpone: et nota q̄ dñs paupes libent̄ audit̄ **A**pparuit hoc in hac paupela mliere samaritana. **S**ap. vj. **P**u sil. et mag. ip̄e fec̄ z eq̄lit̄ ē ei cura de oīo

Sabbato post. iij. dñicam. xl.

Ecce ascendi

Emus zc. **F**lens suspexit in celum. **E**rat ei cor ei? fiduciam h̄ns i dño **D**an. xij. **S**ic faciat q̄ vult ascendere hierlymaz. **S**ūt aut̄ tria notāda p̄niet̄i n̄caria. **P**rimū: cordis mesticia: h̄ns. **S**cōm: mētis iusticia. s. in affectu: suspexit in celū: q̄ testimoniū iusticie interioris q̄rens a dño: v̄l remediū postulās ex merito iusticie. **T**ertiu: sp̄ei fiducia: erat em̄z cor ei? fiducia h̄ns in dño. **D**e p̄mo **J**ac. iij. **D**isleri estote z lugete: risus v̄l vertet̄ in luctū: z gaudiū in merorez. **D**e scōdo. **J** Paral. xx. **C**ū ignoram? qd̄ agere debeas? hoc solū residui habem? vt oculos n̄ros dirigam? ad te. **D**e tertio **E**cc̄. q. **N**ull? sperauit in dño z p̄fusus est. **E**cce zc.

Prim? arti. **A**n p̄fessor in q̄cūq̄ casu teneat celare pctm̄ sibi i p̄fessione detectū. **S**ic **Q**d est p̄pter charitatē iustitū nō obet̄ p̄tra charitatē militare: s̄m **B**ern. de p̄cepto z dispensatiōe: sed si aliq̄n nō deceret sacerdotē reuelare p̄fessioz hoc militaret p̄tra charitatē. puta si p̄ cōfessione aliq̄n̄ sciuit hereticū: vel p̄nc̄ pd̄torē: v̄l incesuz vrbē. **C**ōtra: de pe. vi. vj. et h̄z in textu in. iij. sen. di. xj. **S**acerdos ante oīa caueat ne de pctis sibi p̄fessis alī qd̄ alicui reuelat. **R**ur̄ s̄m **S**co. in. iij. di. xj. **S**acerdos teneat oīno celare pctm̄ in p̄fessione sibi detectū: s̄ iure nature: diuio: et eccl̄astico. **P**rimo de iure nature **T**um rōe frat̄ne charitatē: qz sacerdos s̄m rectā rōem nō vellz pctm̄ suū detegi: ḡ neq̄ p̄ ximi. **T**ū rōne fidelitatē q̄ exigit celatiōez

et qd p secreto alicui dr. Tu rone vltat
 sez in impletioe pmissi. Eofites em no dice
 ret pccm suu: nisi implicite pffessor pm itte
 ret no reuelare. Secdo de iure diuio: quia
 christianus tenetur non dare alteri occa
 siones qua retrahat a lege chri: s; pffessio e
 de lege chri. Si aut reuelaret pffessio: da
 retur occasio no pfitendi. Tertio de iure
 ecclesiastico extra d pe. r re. c. Dis vtriusq;
 sexus. vbi dr: Laueat oino sacerdos ne v
 bo vel signo aut aliquis mo pdat pctores
 Cu at dr: No e ppter charitate rē. Dicēdo
 q celare pffessione nunq; pot ptra charita
 te militare: imo ex reuelatioe pffessiois in
 q;ncq; casu charitas grauissime lederet:
 nec opo: q; platus apponat remedia p
 crimina occulta q; nouit in secreto pffessio
 nis nisi q;ntuz pot in ipa pffessione s; deo
 debet talia refluari. Hec ex Scoto. Pro
 fundamē. fin legē nature cauere dz vnus
 quisq; ne alteri faciat qd sibi fieri no vult
 neq; velle debet. Barth. vindocinens. in
 Job. Hec facias alijs q; scis tibi pmoda.
 nulli fac q; facta tibi pnciosa times. Ad
 qd etia pmet illd Tullij de offi. Funda
 metū iustū ē ne cui nocatur: deide vt cōi
 vilitati fuit. Cū q; q;nt. An pffessio rē.
 Dic rñ. vt s. Ex qua pclude q; etia vt dic
 Sco. neduz pffessor imo nec infpres: aut
 quicq; audies pffessione siue a casu siue a
 pposito: siue etia ille cui sacerdos reuelat
 tenet ad celandū de iure nature et diuino.
 Ultra d; pcludendū q; nulli oino ēt pa
 pe reuelandū est secretū pffessiois: nec in h
 habz pntem pceptiendi: q; no hz pntem
 sup ius nate neq; sup ius diuinū. Notādū
 etia q; cū q; ab alio petit pffiliū: recōmē
 dās vt hoc celet aut hoc accipit ad celan
 dū: tenet celare nisi aliūde deobligaretur.
 Quia vt Th. ij. ij. q. lxxij. Si crimē pge
 ret in detrimētū republice: tenet hō ad ac
 cusatōz dūmō possit sufficiens pbare: als
 no tenet ad accusanduz: q; ad hō nō tenet
 qd no p debito mō pficere. Possz tñ sim
 plicit denūciare ppter fratris emēdatōz et
 ppter bonū cōcōio ppter bonū cōmune nul
 lū lz reuelare secretū. Itē si penitēs ex reue
 latioe iniūcte pnie pbabilr crederet pffes
 sois ledi: tenet celare illā: q; verēda pntis
 sui coopertens vt cham maledicif. Item
 cū q; pcepit ab alio verba q; ex natura sua

sunt talis p diciois q; reuelata nocerēt: te
 nerur celare. Itē seruus auscultās a casu
 vel pposito secretū qd tractat in curia do
 mini sui: tenet celare: et si frāgit secretū: ius
 ciuile cū grauit punit r ius diuinū. Et dr
 Petrus de palud. q; oia valia sigilla fran
 geres grauit pccant: nisi aliūde sciāt: vl
 ordo correptiois fratne: aut psumptio bo
 ni viri cui dr: aliter fieri deposcat. Ex di
 ctis itaq; p; q; secure debeat pctōz pfitē
 ri r sine palliatioe: etia oī repulso timore:
 ac pudore. Notate: Dignū est vt derisor
 derideat. Un simia q; oēs deridere vult i
 suis derisionib; capif: hō em volēs simiaz
 cape pntit sibi faciē lauare: et fingit in
 tingere manū in vase pleno bitumine: Di
 missō aut vase: simia volens simitr facere
 taliter oculos suos inūgit: q; facto nihil vi
 det et in derisioe sua capif. Spūalr: ficte
 pfitēs derisor est: sed in sua derisioe capif.
 Exececat em credit euadere pctā occultā
 do vel minuēdo: sed q; nouit abscondita cor
 dis irrideri nō pot. Fig. ij. Re. xj. Dicit
 Dō nūcios ad regē amo vt eū p solarent
 sup morte pntis sui: q; derisit eos: sed tandē
 derisus ē et occisus. Vide ibi r nota. Do
 ralis: amo iprat onerat r fr pctōrez cui p
 pctm tollit librat; arbitriū: qm q; facit pec
 catū suus ē pcti: Sed ver? Dō mittit ad
 eū nūcios. s. pffessione offense maiestatis: a
 missē felicitat; r debite penalitaz; q; cō
 pūgi dz. Serui aut Amō. i. pctōris. s. pu
 dor pffessiois: et timor satisfactiois: r a
 mor dilectōis suadens nūcios illos de
 rideri radendo medietatē barbe: r vestes
 incidendo: peccata. s. excusando: aut tacē
 do. Sed tandē mittit Joab. i. diuina sen
 tentia q; exterminat pctōres: derisores rē.
 Audite ergo Paulū dicentē Gal. vj. No
 lite errare deus nō irridet. rē.
Secundus articulus. In euāgelio qd
 scribit Joā. viij. tria sunt in saluato
 re pffideranda q; pffideratio cōpunctiua
 est et ad vere pffitendū inductiua.
Primū est benuolentia: singuloruz at
 tractiua.
Secundū est sapientia: peruersorum
 pffutatiua.
Tertium est misericordia: peccatoruz
 relaxatiua.
Primuz igitur rē. quē notatur in hoc

Sabbato. post Oculi

q̄ prexit iesus diluculo in montē oliueti
zc. vsq; docebat eos. Alchui⁹. Unctio
olei fessis z dolētib⁹ mētib⁹ solet afferre
leuamē. Hōis itaq; oliuaz sublimitatez
dine miseratōis fr. nro hq; olei mysterio
optissime cōgru⁹. Supfert em̄ oib⁹ liq̄/
rib⁹ z sic ait. ps. Miser. Odes ei⁹ sup oia
opa ei⁹. In hoc etiā q̄ diluculo venit in
tēplū: oñdit sua beniuolētia qz semp vole/
bat eos saluare. In hoc autē fecit q̄ uile vi
sitare tēplū suū spūale. De q. j. Loy. ij.
Nescitis qz tēplū dei est; vos Inhabitan
te autē dño tēplū p̄ficiētie z in eo sedēte: ois
pp̄s. i. ois multitudo potētiaz aie venit
ad eū: z tūc docet p̄ internā ispiratiōē.
ps. Audia qd loq̄r in me dñs de⁹. **S**e
cū dū est sapiā puerorū p̄su. q̄l̄. f. cōfuta/
uit sibi insidiātes. Scribe z pharisei inter
rogāt: nō ut discāt s; ut ueritatē laq̄os ne
crant. Adducit em̄ mulierē in adulterio
dephēsaz z c. vsq; accu. eā. Aug⁹. Direfr
em̄ apud se Si eā dimitti senserit: iusticiā
legis nō seruabit. Ut autē mānētudinez
non p̄dat in qua iam populo amabilis fa/
ctus est: dimitti eum dicitur est. Sed
dñs in rōdēdo: z iusticiā suatur⁹ est: z a
mānētudine nō recessur⁹. Inclinauit er/
go se dñs in signū hūilitat⁹: z digito scri/
bebat in terrā. Tanq; fm̄ Aug. tales in
t̄r a scribēdos signaret: nō i celo. Alchui
nus. In hoc nos instruit ut auditis ma/
lis p̄ximū: nō statim temere iudicem⁹. sed
prius ad p̄scientiā hūiliter reuerfū: digito
discretiōis ea sollicitē disgramus z nos/
metipos si sine pctō simus intus discutia
mus. Quid autē dñs in terra scripsit ad li
terā incertū est. Aug. tñ d̄t q̄ ipse scripsit
illud qd postea uoce expressit uic⁹. Qui si
ne pctō est zc. faciēs fm̄ modū iudiciales.
Hiero. in qdā eplā uidet uelle eū scripsit
se. Terra terra absorbe uiros istos. vl̄ fm̄
Amb. Terra terrā accusas. Vel fm̄ glo.
Scribebat pctā corū: nō qdem per singu
la: sed potuit facere q̄ p̄ aliqua signa ab
eo p̄tracta quilibet uideret pctā sua z nō
aliorū. q. d. Si ista est peccatrix z uos est⁹
peccatores. Cū autē perseuerarēt interro
gantes erexit se: z dicit eis. Qui sine pec/
cato est: p̄mus in illam lapidē mittat.
Aug⁹. Hec vox iusticie est. puniatur pec/
catrix: sed nō a peccatorib⁹: z impleat lex

sed non a p̄uaricatozib⁹ legis. Cum autē
telo iusticie percussisset eos nec dignatus ē
eos attendere sed iterū inclinās se scribebat
in terra. Illi autē seipos respiciētes et
reos se inueniētes vn⁹ post aliū omēs red
resserūt: incipientes a seniorib⁹ qui forte
magis rei erāt. **T**ertiu est misericōdia: pec
catoz relaxatiua: qz cū remāssisset iesus so
lus: z mulier in medio stans: z erigens se
dixit ei. Mulier ubi sūt qui te accusabāt.
zc. vsq; in finē. q. d. dñs ei. Noli timere: sis
secura. Nec ego te cōdēnabo. Lu. xix. Ne
nit filius hominis q̄rere z saluū facere qd
perierat. Uade ergo absoluta a culpa iā:
z amplius noli peccare. Aug⁹. Nō d̄t: uade
z uiue ut uis. Intendant ergo q̄ amat
mansuetudinē in dño: ut z timeant uerita
tem. Est enim dulcis z rectus dñs. Con
siderate ergo o peccatores: qm̄ si penite
re z cōfiteri uolueritis miam recipietis.
Qz si forte esse peccata uestra cōfessori ce/
laueritis saluari nō potestis. Exemplum
narrat uicentius in speculo morali lib.
ij. p. x. q. filia magni p̄ncipis (q̄ uirgo erat
purissima) semel iniecit oculos: in quendā
seruū a quo corrupta plem habuit. Sed
ne psonam suā: z totā parentelā suaz debo
nestaret: p̄silio cuiusdā uetule fecit aborsū
Exinde cōtristata tam in mūdo gaudere
nō poterat: intrauit religionē in qua auste
rissimā uitam duxit adeo ut ceteris exem
plar esset sanctitatis p̄dictū peccatū conf
teri erubuit. Cum autem morti p̄ndem
appropinquaret z sancta crederet: ab ab
batissa adurata fuit q̄ eam certificaret o
merito suo. Post mortem ei horribilis ap
paruit asseres se damnatā quia illud pec/
catū nō fuerat cōfessa. Prouer. xvij. Qui
abscondit scelera nō diriget.

Tertius articulus: Audistis zc. S;
norate quia sicut habet. xxij. q. ij.
Legatur. Peccati uenia nō datur nisi cor
recto. Et sicut habet. xxij. q. vij. Q̄admo
dum. Nō pōt gaudere se correctū nisi pri
us doleat se fuisse p̄uersū. Et lex d̄t. Deu
licti ueniā penitentib⁹ indulgemus. L. d̄
de hereticis. manicheos. zc. de sum. tri. z
fi. catholica. l. vl. Et de pe. dis. j. Remiuez
Et de consecratiōe. dis. iij. Omnis q. Au
dite si filius a patre ueniam postuler: ubi
cens nec se penitere nec uelle ab offiā: pa

tris cauere. Quid vobis videtur: An ve-
niam daret: Certe credo q non: Expone
et applica: quoniam vt habetur Eccl. iij.
Cor durus male habebit in nouissimo.

**Unica quarta quadrage-
sime. Dane.**

Ecce ascēdi

mus zc. Scriptur est q
Abraam duos filios ha-
buit Gala. iij. Unus eorum figura erat
eorum qui ascendunt hierosolymam. Po-
test autem exponi historia illa de duob fi-
liis Abrae tripliciter in sensu mystico. Pri-
mo de duob testamentis quem admo-
dum exponit Paulus. Illi qui sunt de no-
uo testamento sunt filij liberi: id est eccle-
sie collecte de gentibus et legis euangeli-
ce que est lex libertatis. Secundo de
homine bono et malo. Omnes quidem
tam boni q mali sunt filij dei per creatio-
nem: sed non per gratiam. Et quemad-
modum Hismael persequebatur Isaac:
sic mali bonos. ij. Timothei. ij. Omnes
qui pie volunt viuere: persecutionem pa-
tientur. Tertio de operatione peccati
z virtutis que ambo produciuntur a volu-
tate: sed opus peccati quasi naturaliter p
inclinacionem sensualitatis: Sed opus
virtutis per gratiam. Ideo dicitur: Elyce
ancillam: id est inclinacionem sensualita-
tis: z filium eius id peccati.

Ecce zc.

Primus articulus. An sit confide-
randa omnis peccati mortalis dif-
ferentia. Q non. Sapientie: duodecimo.
Per que quis peccat: per hec z torquetur
Ergo si solo corde peccat: sola cordis con-
tritione est puniendus. Contra. de peni-
tentia z remissione. Omnis. Quilibet fi-
delis confiteatur omnia peccata sua. Re-
sponder Bonauentura in quarto: distin-
ctione. xvij. Omnis peccati mortalis dif-
ferentia necesse est confiteri siue sit latēs
sue manifestum. Peccatum manifestum
oportet confiteri duplici ex causa: **Una**

ex parte audientis: qui licet prius nouerit
peccati illud vt persona priuata: non
tñ vt iudex: nisi peccator confiteatur ei.

Alia causa ex parte penitentis. Nunq
enim dicitur aliquis iustus quando accu-
satur ab alio: sed quādo accusat seipsum.
tunc enim excedet opus iusticie: peccatur
enim latens oportet confiteri. Tum ex par-
te audientis: qui non potest aliter nosse
peccatum illud. Tum ex parte confiten-
tis vt qui non erubuit coram creatore: co-
ram sacerdote recitet cum rubore: Ho-
mo enim carnalis plus erubescit oculos
hominis q dei. Cum autem dicitur: Per
que quis peccat per hec zc. Verbu z Sa-
pientis intelligitur per appropriationem
z non precise per proprietatem. Hoc Bo-
nauentura **Pro** fundamēto. Omne pec-
catum timorale contrariatur gratie. Vñ
etiam dicit Aristoteles in postpdicamentis
Bono malum semp est contrarium. Bō
quod est aliquod peccatum mortale in a-
nimo: ibi non potest esse gratia. Horatius
in sermonib. Frustra viciū vitaueris vō-
num: si te alio prauus detereris. Cum ex-
go queritur An sit confitenda zc. Dic re-
sponsonē vt supra. Et qua conclude: q si
scienter quis omittit confiteri peccatum
aliquod mortale: confessio sua inutilis est
et victiosa: Ideo iteranda. **Foran-**
dum itaq: q triplici ex causa confessio sua
inutilis est z iteranda. **Primo** propter
abusionem electōnis: quia scienter elegit
eum qui aut nesciuit aut non potuit eum
absoluere. Tunc em discretiori z potesta-
te habenti confitendum est vt patz capitu-
lo Omnis. de penitētia z remissione. z c.
Placuit. distinctione. vj. **Secundo** pro-
pter inordinacionem affectionis: quia q
in confitenti remanet affectio ad peccati:
aut quia non displicet ei peccasse: aut q
voluntatem habet recidivandi. Tunc em
cum sit actu potens fictus est. Tales au-
tem merito dicuntur canes: de quibus
dicit dominus Nolite sanctum dare cani-
bus: id sacramētum penitentie aut eucha-
ristie. Audiāt inueterati concubinarij taz
sacerdotes q laici. Audiāt mulieres: no-
calia z alia dona amassiozum annis pluris-
mis custodientes. Attēdāt veteres inimi-
t 3